

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

Llanceu la brúixola, poetes: l'últim Francesc Garriga

PERFIL

'SWING', L'ÚLTIM LLIBRE DE FRANCESC GARRIGA, ARRIBA POQUES SETMANES DESPRÉS DE LA SEVA MORT. EL LLIBRE COINCIDEIX AMB UNA ANTOLOGIA QUE REPASSA LES CINC DÈCADES DE LA SEVA TRAJECTORIA LITERÀRIA

VÍCTOR OBIOLS

Francesc Garriga i Barata, doblement injust: no només deixa orfe tot un estol de figures rutilants de la poesia actual del país, sinó que es perd la celebració d'aquestes dues publicacions, la darrera tristament pòstuma, última entrega a Labreu, un tresor de poesia. La seva cadira buida als dimecres de l'Hororiginal n'és el símbol dolorós.

Anem a pams, però: l'antologia d'AdiA és exemplar. Vam tenir l'oportunitat de parlar del primer número de la col·lecció *Ossos de Sol*, l'esplèndid volum de Lucia Pietrelli, i aquest ja és el sisè. (¿Hi haurà algun dia en el país un mitjà que pugui parlar de tots i cadascun dels llibres de poesia que es publiquen i que mereixen atenció crítica? És a dir, del 2 al 5? I tots els que em deixo en el tinter...) I titllar l'antologia

Sempre s'ha dit que el destí és injust quan algú en plenitud de la seva activitat deixa aquest món. En el cas del poeta

d'exemplar no és un tic retòric: començant pel disseny i la factura d'aquests llibres (mida, paper, tipografia, cura en cada detall de l'edició...), i acabant per l'excel·lent tria -tasca sempre difícil i gairebé desagraïda, que han dut a terme amb bon olfacte crític Jaume Pons Alorda i Pau Vadell i Vallbona-, coronada per un epíleg de Marc Romera, que ja és, des d'ara mateix, una peça de referència en la que es preveu llarga producció hermenèutica, que és la que suscitarà l'obra de Garriga. Romera, pel coneixement aprofundit de la poesia i de l'home, deu ser, a dia d'avui, un dels màxims especialistes en l'obra de Garriga, i és per això que, en certa manera, posa els fonaments de les claus interpretatives que, tanmateix, no han estat ni de bon tros exhaurides. Ho diu ben clar: "L'esdeveniment [...] és una actualització, en termes canònics, de la literatura catalana dels nostres segles" (es refereix al XX i al XXI). També remarca el despullament a què sotmet el llenguatge Garriga, que crea un idioma depurat aconseguit a base d'una sublimació constant dels elements de l'experiència. Una poesia moral que parteix d'un distanciament radical de la realitat subjectiva per crear un jo líric que transcendeix l'àmbit de l'individu, una poesia, segons l'epilòguista, que "parla del coratge que es necessita per sobreviure a l'engany de viure".

S'inicia el 1959, i segueix el fil, 1960, 1962 ("tremolant de misteri"), fins que el 1973, amb *Paraules cap al tard*, comença a enlairar-se, amb el que jo en dic versos lapidaris: "no vull la caritat dels vostres somnis", "condemnat a fer el bé per sempre més", "i el tacte em torna etern"; d'*Els colors de la nit* (1990): "martell

DEMÀ NO ÉS MAI
FRANCESC GARRIGA
ADIA EDICIONS
146 PÀG. / 18 €

SWING
FRANCESC GARRIGA
LABREU EDICIONS
80 PÀG. / 13 €

i escarpa sobre el marbre líquid / ofego el crit a punt d'amor", "els somnis, bumerangs", "per fer del teu esglai el meu sospir", "rumio com un cec mentides / per despullar l'amor de la disfressa / de quatre lletres..."; a *Setembre* (1992): "car vull el que és efímer / en el jardí de les sorpreses"; a *Ragtime* (2011): "qui vol paraules en un món de sords?", "tinc les paraules que em mereixo"; a *Tornar és lluny* (2013): "et deixen una vida / per viure-la com puguis. / l'has de tornar quan vulguin".

I arribem a la meravella de *Swing* (2015), "mirada eixuta, caminar de cec", que recorda el foixià "ullcluc i camafluc". I després: "de la presó dels dogmes / a la presó del cos", "saber poc, de tot, també saber-ne massa / mesura el buit i el ple", "serà, a l'última lletra del teu vers, l'atzar. / de llum i llàgrima", "te'l donen i te'l prenen, / calladament, l'amor. / no hi ha fronteres, és camí de lladres", "gat vell, un déu!", "com fer en el món que mor el món que viu?" Potser el poeta intuïa, amb *Swing*, que el temps s'acabava. Imbuït d'un ritme iàmbic quasi hipnòtic, va amollant imatges i pensament poètic de calibre gros com qui no vol la cosa.

Segons Romera, la força d'un mestre consisteix a utilitzar-lo per assolir una veu pròpia, tal com Garriga sempre ensenyà. Exactament com la frase de Ribà: "Mestre és aquell que ens allibera". ¿*Demà no és mai* vol dir simplement que el futur no s'esdevé perquè tan bon punt arriba deixa de ser-ho per definició (és un retorn al presentisme de *Tornar és lluny*)? o bé significa que el demà no existeix (*No future*)? Cercarem en Garriga la resposta: "Llanceu la brúixola, poetes, / no marca sempre el nord".

PERE VIRGILI

Un cor damunt la cresta d'una onada

JOAQUIM ARMENGOL

Morir és el fet més natural del món juntament amb la ventura de néixer, però es torna un incident senzillament

monstruós quan la mort d'un fill precedeix dels pares, un cas tan contranatural que desafia la lògica del temps mostrant la irremediable cruïlla de l'atzar. Un succés traumàtic i incomprensible que posa a prova qualsevol fe. Contràriament a això, l'avenç de la ciència mèdica esdevé l'esperança on s'aferran de manera absoluta els condemnats a una mort prematura. Parlo de la increïble ciència dels trasplantaments i del trasbals que suposa, emocionalment, per a tota aquella

gent que s'hi troba implicada. Parlo de dolor i d'alegria. Parlo d'espera. Parlo d'un acte de generositat sense precedents. Parlo de donar el cor, els ulls, el fetge, els ronyons, etc. Qui de vosaltres està disposat a donar tots aquests òrgans si escau? Sembla que acceptar-ho fos convidar l'atzar a sorprendre'ns? Parlo de *Reparar els vius*, la novel·la de l'escriptora francesa Maylis de Kerangal que acaben d'editar Angle i Anagrama. Una novel·la franca, impactant, que deixa una estranya sensació entre el batec d'una reconfortant alegria i l'escriuïment íntim del dolor més gran.

Reparar els vius és la història d'un cor jove que batega, el cor d'en Simon Limbres, l'emoció que precipita inconscient, l'energia que prodiga vida, el flux i el reflux que bomben cinc litres de sang per minut en una vida constant de pulsacions, el ritme regular d'un òrgan, el múscul vital que reposa i s'excita sense parar.

Densa i poètica

Però és, de fet, la novel·la d'un cor trasplantat, un cor que abandona un cos jove de 19 anys per bategar en el d'una dona parisenc d'uns 50 anys. És la narració temporal d'aquestes 24

REPARAR ELS VIUS
MAYLIS DE KERANGAL
TRAD. DE JORDI MARTÍN LLORET
ANGLE / ANAGRAMA
254 PÀG. / 18,90 €

hores que transcorren entre la mort cerebral d'en Simon, després d'una intensa sessió de surf i de patir un greu accident de trànsit, i l'experiència d'aquesta mort traumàtica en tot un col·lectiu de personatges: familiars, veïns, pacients, metges, amics, etc. Una fascinant i meravellosa cadena de fraternitat i fragilitat humana que fa possible transfigurar l'irreversible.

No m'estranya que el periodista Bernard Pivot la considerés la millor novel·la de l'any a França, perquè *Reparar el vius* és una gran novel·la, sens dubte extraordinària i complexa, amb una prosa densa i poètica que provoca puntualment una emoció que ennuaga i deixa el lector al caire d'una llarga, rica i permanent vacil·lació.